

■ Будзь пільны

«ШПІЁНСКІЯ» ГУЛЬНІ
З КАХАНАЙ

Судовыя эксперты падказалі, як засцерагчы сябе ад небяспекі падчас карыстання гаджэтамі.

МЯСЦОВЫ АТЭЛА

Супрацоўнікі аддзела спецыяльных і тэхнічных экспертыз упраўлення Дзяржаўнага камітэта судовых экспертыз па Віцебскай вобласці расказалі гісторыі пра тое, як раўніўцы карыстаюцца «шпіёнскімі праграмамі».

Напрыклад, адна з «ахвяр свайго ж нездаровага кахання» — 17-гадовы юхяр Новалукомля, які вучыўся ў Віцебску, пяць месяцаў шпіёніў за каханай. Для гэтага ўсталяваў на мабільны тэлефон дзяўчыны спецыяльную праграму. Купіў яе праз інтэрнэт. Яна дазваляла кантраляваць, як кажуць эксперты, персанальную інфармацыю. Ён ведаў, калі і хто «даме яго сэрца» тэлефануе, чытаў SMS-паведамленні. Паралельна атрымаў доступ да яе акаўнтаў у сацыяльных сетках. Нават дзе яна знаходзіцца — усё яму было вядома. Пра некаторыя факты расказваў знаёмым. Перыядычна раўнівец блакіраваў дзяўчыне магчымасць карыстацца смартфонам.

За такія дзеянні, а дакладна — за несанкцыянаваны доступ да інфармацыі і неправамернае атрыманне камп'ютарнай інфармацыі, «шпіён» можа быць пакараны не толькі штрафам, але і рэальным пазбаўленнем

волі — да двух гадоў. Але гэтае рашэнне ўжо будзе прымаць суд.

Акрамя гэтага, правінцыйны Атэла, які высветлілася падчас следства, ноччу падпаліў кватэру, якую арандавала дзяўчына. Страту ад пажару ацанілі на суму больш за 4500 рублёў. Агонь мог бы распаўсюдзіцца і на кватэры па суседстве. Добра, што сведка пажару як толькі заўважыў агонь, хутка набраў нумар службы выратавання.

У яшчэ аднаго раўніўца з Бешанковічаў таксама «знесла дах». Ён скарыстаўся тым, што яго каханая не закрывала сваю старонку ў сацыяльнай сетцы. Пачаў перапісвацца ад яе імя, а потым наогул выдаліў акаўнт.

Эксперты раяць: калі поўнага даверу няма тым, хто можа скарыстацца тваім гаджэтам, не трэба захоўваць аўтаматычнае адкрыццё асабістых старонак у сеціве пасля таго, як захавалі пароль.

ДВУХФАКТАРНАЯ
АЎТЭНТЫФІКАЦЫЯ

Наогул, з паролямі, паважаныя чытачы, жартаваць не трэба. З вашай старонкі, напрыклад «УКантакце», зладзеі могуць распаўсюджаць усё, што пажадаюць. У тым ліку файлы з забароненай інфармацыяй — інакш, для дарослых. І, пакуль ахоўнікі права не разбяруцца, першым падазраваным

напачатку будзе ўладальнік старонкі, а значыць — вы.

Многія выкарыстоўваюць два-тры паролі, а бывае, наогул адзін для адкрыцця ўсіх старонак сацыяльных сетак, электроннай пошты. Спецыялісты чарговы раз нагадалі і пра тое, што існуюць базы пароляў, на якіх зарабляюць хакеры. І нават з-за акіяна незнаёмыя вам людзі могуць падабраць паролі і даставіць шмат непрыемнасцяў. Вы гэта адчуеце, калі аднойчы, напрыклад не атрымаеце ўвайсці ў сваю паштовую скрыню.

Дарэчы, паролі трэба змяняць як мага часцей. Каб не забыцца, запісваць іх у нататнік. І, зразумела ж, нікому паказваць іх нельга.

А яшчэ эксперты раяць скарыстацца магчымасцю двайной абароны ад узлому пароляў або, інакш кажучы, двухфактарнай аўтэнтфікацыі. Трэба «прывязаць» уваход у пошту, на свае старонкі ў сацыяльных сетках да мабільнага тэлефона.

Можна падстрахавацца і так: інфармацыя аб спробе ўваходу ў пошту будзе перадавацца на іншы адрас электроннай пошты.

УНІВЕРСАЛЬНЫЯ
СПЕЦЫЯЛІСТЫ

Супрацоўнікі аддзела, як той казаў, — «штучны тавар». Сёння тут працуюць

ФОТА АЛІКСЕЯ СТАТКА

10 чалавек. Сярод задач, якія яны выконваюць, правядзенне тэхнічных экспертыз радыёэлектронных прылад, выманне інфармацыі з носьбітаў электроннай інфармацыі. Плюс вызаджаюць на месцы злачынстваў, дзе патрабавецца іх кансультацыя, яшчэ яны — спецыялісты на судовых працэсах. Супрацоўнічаюць з праваахоўнікамі: Следчым камітэтам, МУС, пагранічнай службай...

Усё больш прыкладаў, калі эксперты дапамагаюць змагацца з распаўсюджваннем наркатыкаў, бо перапіска паміж зладзеямі, якія гэтым займаюцца, часта вядзецца ў сеціве.

Тэхнічнае забеспячэнне ў аддзеле — па апошнім слове тэхнікі. Напрыклад, ёсць апаратура ізраільскай вытворчасці. Яна распрацавана для выкарыстання ў палявых умовах. Такую ў нашай краіне можна на пальцах пералічыць. Знешне — маленькая прамавугольная «скрынка». Але менавіта дзякуючы ёй можна «залезці ўнутр» гаджэтаў: мабільнікаў, планшэтаў і іншых сродкаў камунікацыі. І там праглядзець неабходныя файлы з тэкстамі, фота, вызначыць, што было адпраўлена па электроннай пошце, якія сайты наведваліся і гэтак далей.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

«Увага: цягнік адпраўляецца»

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

Увогуле, транспартнай міліцыі даводзіцца няпроста. Балазе, як расказаў **начальнік аддзялення аховы правапарадку і прафілактыкі Мінскага АУС на транспарце падпалкоўнік міліцыі Аляксандр КАРПОВІЧ**, дапамагаюць добраахвотныя дружны. Гэта дазваляе павялічваць шчыльнасць нарадаў, якія патрулююць тэрыторыю вакзала. Акрамя гэтага, супрацоўнікі міліцыі кантралююць і іншыя станцыі і платформы, а таксама выбарачна суправаджаюць цягнікі. У адзін з вечароў мы і склалі ім кампанію.

Да моманту адкрыцця дзвярэй на пероне ўжо збіраюцца людзі. Сёння наш шлях ляжыць у бок Маладзечна. У гэтым кірунку няма дачных кааператываў, ды і самі маладзечанцы нярэдка ездзяць у сталіцу на працу. Першымі ў вагон, нягледзячы на цяжкія каляскі, літаральна забягаюць дачніцы, якія цалкам адпавядаюць усім стэрэатыпам. Хоць за акном і спякота, перш за ўсё яны пачынаюць абмяркоўваць, хто б дапамог ім зачыніць вокны. Паступова вагон запаўняецца людзьмі. Самых прывабных месцаў — каля акна і па ходзе руху цягніка — за лічаныя хвіліны практычна не застаецца. Усе імкнучца ўладкавацца зручней, таму рэчы закідваюць на паліцы. Тым часам у электрычку загружаецца вясёлая кампанія з веласіпедамі, што, вядома ж, выклікае некалькі непахвальных каментарыяў, маўляў, людзям няма куды падзецца. Але наогул ніякага парушэння ў гэтым няма, галоўнае — білет не толькі сабе, але і свайму «жалезнаму каню». Ужо перад закрыццём дзвярэй у вагон забягае мама з трыма дзецьмі дашкольнага ўзросту, каляскай і шматлікімі пакетамі. Насустрач ёй тут жа падхопліваецца некаль-

кі маладых людзей — саступіць месца. А яшчэ кажуць: моладзь не спагадная. А вось мужчыны як селі, так і працягваюць сядзець, знарком прыкрыўшы вочы ці захоплена ўчытваючыся ў газету. Будзем лічыць, што ў іх быў вельмі цяжкі працоўны дзень.

ПРОСТЫЯ ПРАВИЛЫ

Разам з супрацоўнікамі міліцыі мы адпраўляемся па вагонах. Па словах Аляксандра Карповіча, звычайна маршруты выбіраюцца наступным чынам: цягнікі ў другой палове дня, кірункі, на якіх нядаўна адбылося правапарушэнне, а таксама тыя, што ідуць да папулярных зон адпачынку або ад іх. Акрамя таго, міліцыянеры часта суправаджаюць саставы, дзе едуць шмат футбольных фанатаў. У перыяд правядзення чэмпіянату свету па футболе ў Расіі, які пройдзе з сярэдзіны чэрвеня па сярэдзіну ліпеня, супрацоўнікі беларускай міліцыі будуць суправаджаць балельшыкаў па тэрыторыі нашай краіны. Чакаецца, што іх будзе шмат, бо нядаўна Беларусь і Расія падпісалі пагадненне аб узаемным прызнанні віз.

Прысутнасць супрацоўнікаў міліцыі ў цягніку, з аднаго боку, аўтаматычна прымушае пасажыраў паводзіць сябе больш стрымана, з другога — дазваляе адчуваць сябе больш бяспечна. Вынік іх наяўнасці — у саставах, якія ідуць з суправаджэннем, не было зарэгістравана ніводнага злачынства. У цэлым абстаноўка ў транспарце, у адрозненне ад праславурых 90-х, можна назваць цалкам спакойнай. Адзінае, што можа пацягнуць за сабой праблемы, — распіццё спіртных напояў і банальная непамятлівасць. Забываюць усё: ад сумах да кашалькоў і мабільных тэлефонаў. Адзін мужчына нават звярнуўся ў аддзяленне з-за таго, што забыўся пірожныя. Вось гэта любоў да салодкага!

І ўсё ж самае распаўсюджанае правапарушэнне ў транспарце, якое істотна «апырэджвае» ўсе іншыя, — крадзяжы. Асноўных сцэнарыяў два: чалавек адлучаецца ў туалет, пакідаючы рэчы без нагляду або «пад наглядом» незнаёнца, ці моцна засынае, у той час як злачынцы і не думаюць драмаць. У любым выпадку асабістыя рэчы лепш не выпускаць з рук ці хоць бы з поля вашага зроку. Ахвяра-

мі зладзеяў нярэдка становяцца і асобы ў стане «расслабленасці». Часта яны знаходзяць сабе новых сяброў у цягніку і пачынаюць распеваць з імі спіртное. Дрэнным наступствы ў гэтым выпадку можна назваць заканамернасцю. Наогул, нецвярозым пасажырам супрацоўнікі чыгункі маюць права адмовіць у праездзе, прычым білет у гэтым выпадку здаць будзе нельга. Бурых могуць высадыць на бліжняй станцыі. Гэта робіцца, перш за ўсё, дзеля іх бяспекі, бо менавіта яны становяцца самымі лёгкімі ахвярамі для махляроў, а таксама могуць атрымаць траўмы, а на чыгунцы гэта вельмі небяспечна.

З ЦУДА-ПРЫЛАДАМІ
І МУЗЫКАЙ!

Пакуль мы праходзім па вагонах, усё здаецца спакойным. Хутчэй за ўсё, «вяселосць» пачнецца бліжэй да ночы. Зайшоўшы ў адзін з тамбураў, сустракаемся з маладым чалавекам, які мне ў руках цыгарэтны пачак. Пры нашым з'яўленні паспешліва хавае яго ў кішэню.

— Курэнне ў неўстаноўленых месцах — сапраўдны біч сярод пасажыраў цягнікоў. Курыць у тамбурах забаронена! У міжрэгіянальных і міжнародных цягніках часцей за ўсё ёсць спецыяльна адведзеныя для гэтага месцы, акрамя таго, яны ёсць на станцыях. У электрычках іх няма, але і час руху ў іх не такі вялікі, каб не было магчымасці вытрымаць. Тым больш што плата за адну цыгарэтку занадта высокая: санкцыя артыкула 17.9 Кодэкса аб адміністрацыйных правапарушэннях Беларусі — штраф у памеры да чатырох базавых велічынь. Сёння гэта каля 100 рублёў, — растлумачыў **намеснік начальніка Мінскага АУС на транспарце па ідэалагічнай рабоце і кадра-**

вым забеспячэнні маёр міліцыі Дзмітрый МІХАЛЕВІЧ.

А вось што датычыцца незаконнага гандлю ў цягніках, то пачатак адміністрацыйнага працэсу ў сувязі з гэтым у кампетэнцыю міліцыі не ўваходзіць. Супрацоўнікі могуць толькі зарэгістраваць парушальнікаў, а потым накіраваць гэтыя даныя ў адпаведныя органы. Дарэчы, яны часта выступаюць ініцыятарамі рэйдаў, падчас якіх праваабаронцы забяспечваюць ахову грамадскага парадку. Здавалася б, продаж у электрычках даўно павінен быў знікнуць як від бізнесу. Так, беляшы ці танныя дэтэктывы вы зараз наўрад ці знойдзеце, а вось розныя дачныя цуда-прылады — калі ласка, на любы густ. Прычым здаецца, што гандляры валодаюць нейкім дарам пераканання: нават калі ў цябе няма лецішча, здаецца, што менавіта гэтыя гумавыя пальчаткі табе жыццёва неабходны. Акрамя ўражальнай маркетынгавай кампаніі гандляроў захавалася яшчэ адна даўняя забавка — песні пад баян і гітару. На хвілінку нават здаецца, што едзеш не эканом-класам, а ў сапраўдным прэміуме: жывая музыка як ніяк!

Тым часам наша патруляванне працягваецца. Дарэчы, у абавязкі супрацоўнікаў, апроч іншага, уваходзіць праверка кнопак выкліку міліцыі, якія на самай справе звязваюць з машыністам, а ён ужо дзейнічае ў залежнасці ад сітуацыі, а таксама кантроль за інфармацыйнай прафілактыкай. Так, тымі самымі паведамленнямі, у якіх не рэкамендуецца пакідаць рэчы без нагляду і распіваць спіртное з незнаёмкамі. Дарэчы, вельмі каштоўныя парадкі.

А наогул электрычкі нагадваюць месца, дзе час спыніўся. Атмасфера, якая была 10 і 20 гадоў таму, такой і застаецца. Хіба што стала значна спакойней.

Дар'я КАСКО.